

Jukka Laajarinne

Sakson Anagram – Fregatit

(runoja)

Taustaa

Seuraavien runojen lähdetekstinä toimii teos *Anaksagoras: Fragmentit* (suom. Reijo Valta, Osuuskunta Jyvä-Ainola, 2000).

Anaksagoras oli esisokraatikko, luonnonfilosofi, jonka ajattelun voidaan nähdä edeltäneen atomismia. Anaksagoraan ajattelussa kaikki koostuu kaikesta. Meissä jokaisessa on esimerkiksi ruoasta samaamme multaa. Olioiden ilmiöt riippuvat vain siitä, millaisten ytimien ympärille ja millaisissa suhteissa ainesosat ovat järjestyneet.

Sakson Anagram: Fregatit ammentaa Anaksagoraasta sekä metodisesti että käyttämänsä raaka-aineen mielessä. Se koostuu samoista kirjaimista kuin Anaksagoraan fragmentit. Järjestysperiaatteet vain ovat toiset.

Sarjan ytimenä toimivat varsin konevetoisesti ja sattumanvaraisesti muotoilemani anagrammit 1, 18 ja 21. Ne virittivät juonen kaaren ja ohjailivat tulevia assosiaatioitani niin, että lopputulos on, mikä on: eppinen moraliteetti.

Jukka Laajarinne

Ylkä anoi herättämään sukunsa,
löi suojakilpiä, itkun äänsi:
”Ilkeät lähemmät!
Kärpäset syö sokeria, sudet äitiään!”

Kouristeli, kakoi, yökkäili puukko selässä.
”Ei aseita avukseni! Viinaa maljaan, yrtit vereen!”
Ääni tökki.

Elon tieltä jäi mattoon,
aika jätti.

Lain kirjat käsissä, tuli alla,
määräajassa osu valoon!

2

aave ujeltaa

armeijat ympäröivät
etään torin pyöreää neliötä
sotavuirinsä määrittelemää

Soilla ei kannu onni
Mutainen seos peilaa yötä pimeää
Aineen ote imee pojista ilon
Levien pimennossa ui matoja
Lumo itää, samea sumu. Ei näel!

Peruskallioon etsi suurin tie
Nouse umpimaan tukeen
Iske sinne käsi
vankan puun oksaan
puristele ote

Se mitä olen kertonut jakautumista koskien
ei ole totta ainoastaan meillä.

Ihmiset,
jotka muistuttivat kaikissa suhteissa toisiaan,
erosivat toisistaan,
veli pakeni veljeä, sisar sisarta.

Pimeydestä

Me ylitimme suuren suon,
löysimme maan.
Rakensimme uutta eloa,
kaikki olimme yhtä.

Tuli jälkeläisiä, luvultaan monta,
kasvoivat, ottivat työt tehtäväkseen,
asuttivat kaupungit.

Maa tuotti heille useita erilaisia tuotteita,
joista he ottivat sopivimmat talouksiinsa
ja käyttivät niitä hyödykseen.

Joo, ja heillä olivat asiat
kauniimminkin kuin meillä.

Ja koska asiat olivat näin,
jäi jäte, sekasotku, taakse joelle,
unohduksiin kauhu.

Se aika tunnetaan
kirkkaudesta ja
äärettömästä määrästä ilon aiheita

Samantuumaisuus kesti kaiken.
Yksikään ei vihassa eronnut toisesta.

Kuumasta ja kosteasta saatiin laiho, sato taiantaivaallinen,
kaljat keitettiin, dokattiinkin, surutta iloiten,
ja koko eetoksessa ei ollut kieltoja.

Ässää!
Elämää!

Tiedekin edisteli, joo.

Kuta itket? Koetko?

Oletko kadottanut jotakin?

5

Tuliterä talous, peto maultaan:

ei kilon hinta, tase, vartiassa.

Mitä mieli,

elä unet maalaisten ilossa,

ota huvi nätin emännän alla.

Mettä missin meikki.

Onni.

Vaan käki toi.

Kaikkeuden mykkä himo on aina suuri, maho.

Syyssade vuotaa, taivaista uutettu.
Pilvissä haukan varjo,
jo kukkuu ennelintu.

Käki toi riesan, munansa sotkan pesään,
kiistan hedelmästä ja puusta.

Yksi oli sitä kastellut.
Toinen siitä maistoi.

Luisui eleet madon-alhaiselle alueelle;
ääni kohosi, sanat olivat sekundaa, muinaiskieliä.
Silmänaukot salamoï,

käsivarsi nousee, tuntuu.

Kauna kaksikon asenne.

Kanne ojossa:
vedotaan isoa joukkoa eteen, istuntoja.

Ei voi olla!
Aalto imaisi meidät kaikki.
Kokeilu ohi, enkelien aika syntiin liuennut.

Niin yhtenä sovittiin
armahtaako pienintä
vai antaako kykenevälle vapaus,

Kumpi tärkeämpi:
pienet asiat
vaiko suuruus?

7

Mä...

Aukeaa miesäänien lukumäärä,
oma mieleemme.

Eden eräiden voiton eteen.

8

Käki elää,

makaa metsäsodan kasvi
kirveellä leikattu

Laki loi toisistaan jakautuneet omaisuudet,
eliitin alueet, kaiteita,
mutta ikeen säätelyä myös.

Sula kymi,

9

vuolas neva:
kilpa.

Siten asiat pyörivät:
voima ja nopeus.

Kilpa,
koska nopeus tuottaa voiman.

Varustamosta kolisi
etuja, laivoja

Mutta heidän nopeutensa ei ollut se sama

kuin

meillä nykyisin

nollataan jäniksenä meno

10

Ivaa kukkasaaria
– ivaat lankoja seiverkoissa!

Kalatta haalea valesokea.

Eli siis: Lohjoelle!

11

Yön joki: ui.

Kasoissa oksaa,
jonoissa kapasiteettia

Ken osaa ilmaista

missä ois mieli?

Mieli?

Enemmän ja enemmän ja enemmän!
Nyt kiertävät itseäni
tähdet ja aurinko ja kuu ja ilma ja eetteri
ja kaikki se jolla on elämä!
Sekä suurta että pientä hallitsee ahneus
ääretön ja määräävä.

Mieli?

Muut järjestykseen
sekä suurempi että pienempi
samalla tavalla kuin esineet.

Järjestä ne erilleen,
sillä kuten aikaisemmin olen sanonut,
toistensa kanssa liitossa
ne estäisivät sinua
ottamasta kaiken.

Ja varo; erotetut
pyrkivät liittymään.

Suojassa on sitten kun
este seisoo siltojen eessä,
ennemmin ei.

Mieli,

kun on yksin itsessään,
kaikki erillään toinen toisistaan
kaltaistaan paitsi?

Yksin itseään persoonallisuus halajaa,
ison osan kaikkeudesta yksin itselleen.

Osta se!

Mieli?

Suurin voima kaiken yli!
Voima minkä tahansa ylitse,
voima koskien kaikkea.

Mieli?

Esineissä,
isoissa astioissa,
ostokassien sisässä
ja ulkona etenkin,
jossain toisaalla aina.

Niin monta,
niin monta asiaa kaikkeudessa.

Eniten mitä tahansa! Eniten!
Kaikki! Ja harvinaisista harvinaisin!
Nyt! Kaikki nyt! Nyt!
Mitä tahansa kaikista asioista,
mitä tahansa...

Sijoitus kuin loitsu
kaiken ta

voittaa.

Ja minkä se maksaa?
Älä kysy!

Hinnasto:
Lämmin kylmästä,
kirkkaus pimeästä,
kuiva kosteasta.
Pienestä yhä enemmän.
Tonneja.

Mieli?

Mikään ei ole täydellisesti totta,
Mutta jos se kaikki sisältäisi
inan puhtainta asiaa,

osasiakin, niin
erilainen olisi tämä maa

On asioita kiertäminen
Pyöriminen sisällön ympäri
kunnes tajunta sekoittuu

Ja alusta jälleen,
koskaan perille löytämättä

Mieli?

Vaiko sittenkin

Mielettömyys?

e toiki
itte liti liikkeeseen tulee.
Sekä neet että a riä olet,
tunnisti.
tuli omaan ioitli,
i,
i tulee oleaan,
t ja se,
nka u,
un ovat.

s i eroais, ln on eronnut,

Ja on monia monista asioi
eronnut ai, on.

on ku,
mttään ei miään nen;
mutta on ä slsi j.

Yleinen ilmoitus:

kaikki verolle pantaviksi
tiistaina kello kuusi
raatihuoneelle
tai muuten

Ja erityinen:

Sinä siinä!
Kuinka paljon se todella koskee?
Mitä voitaisit
jos kaiken pitäisit?
Etkö piittaa, rakasta?
Jaa omaasi, ainakin liika.
Merde! Kokeile edes!
Hoida mielesi, emmi, ime kirjeeni.

Sairaimpien kesäyössä tuskin muistan osani.
Vasten sorjia siivoojainaisia! Kaatoja saamassa!

Teossa väsy.

Aterioin ostereita.

Mitalien tomu soinnuttaa kuolleen.

Yleinen, kostea, kylmä, pimeä
kokoontuivat kovaksi ytimeksi.
(Uhma saa kaataa.)

Harvinainen lämmin eepos,
romanttinen kirkas säe
siirtyivät uniin.

16

Laivat,

laivat kyntävät maata,
edessä kylmä vesi.

Miss' on orjan toiveitten tontti?

Errotuuko kivet vedestä,
Nooan reitti onnen tyysijaan?

Ei.

Taajama.

Juopuneen vaivat.

Syöjiä on sakeanaan,
siviilejä kylliksi.

Nimitysoikeus, loissuodatin!

Kaikki valikkoon, tutkimuksiin,
Tässä ei auta sairas, sokea,
ei väsynyt tai sekopää.
Kynä käy.
Tarpeettomat sysäämme eläinten joukkoon,
erotamme omistamme.

”Ei.” ”En.” ”Ei oikaisuja.”

18

Sikojen karu kita,
ruokana nuoska.

Kutsumme sateenkaarta.
Se ei vastaa.
Ei aurinkoa, ei värejä meille.

Kilsa, kaks,
hengitys, myrsky lakannut,
tuuli alas pihissyt.

Metsätraktorin tuoksu.
Joutsen.
Papit vie veikan.

Koirantähden noustessa

ihmiset katsovat sitä ladossa 40 päivää ja yötä.

Sinne kaipuu,

norjalle lennolle,

mennä elossa pois.

Tutun kato kytee,
veimme omamme vieraina tehokkuuden asioiksi.

21a

Onko myöntämistä mätänä mykkänä?

21b

Mies, maija tai mamma! Kokemuksemme sammakot käytäl
Tajusimme, opimme, voitettut:
lana vei sytykkeitä, elämämme häviää.

Tulkinnan uni on kulmistaan sidottu vakaumus.